

VADSTENA

BIBLIOTEKSPLAN FÖR VADSTENA KOMMUN

2020-2024

VADSTENA

Versionshistorik

Datum	Beskrivning	Uppföljning
2020-04-22	Antagen	2022-10-01

INNEHÅLL

1 Inledning	1
1.1 Syftet med biblioteksplanen	1
1.2 Styrdokument	1
1.3 Hur ska biblioteksplanen användas?	1
2. Biblioteksverksamhet i Vadstena	1
2.1 Samverkan	2
3 Fem fokusområden	3
3.1 Demokrati.....	3
3.1.1 Mål för demokratiarbetet.....	3
3.2 Läsförbättringsarbete	3
3.2.1 Mål för det läsförbättringsarbete.....	3
3.3 Digital delaktighet.....	3
3.3.1 Mål för digital delaktighet.....	3
3.4 Barn och unga	4
3.4.1 Mål för arbetet med barn och unga	4
3.5 Tillgänglighet	4
3.5.1 Mål för tillgänglighetsarbetet.....	4
4 Skolbibliotek	4
5 Bilagor	Fel! Bokmärket är inte definierat.

1 INLEDNING

Enligt Bibliotekslagen (SFS 2013:801) ska alla kommuner anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. Lagen säger att biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet, folk-, skol- och forskningsbibliotek, ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla. Biblioteket ska även arbeta mot de tre kommunövergripande målen Växande Vadstena, Attraktiva Vadstena och Hållbara Vadstena.

1.1 Syftet med biblioteksplanen

Syftet med biblioteksplanen är att genom ett politiskt förankrat dokument tydliggöra vikten av biblioteksverksamhet. Biblioteksplanen ger en tydlig överblick över bibliotekets verksamhet. Den ligger till grund för utvecklingen av och är ett hjälpmedel vid utvärdering av biblioteksverksamheten. Biblioteksplanen är också ett stöd i arbetet med de i bibliotekslagen utpekade prioriterade målgrupperna; personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna, personer som har annat modersmål än svenska samt barn och unga.

1.2 Styrdokument

- Bibliotekslagen (2013:801)
- Unescos folkbiblioteksmanifest
- FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen
- Skollagen (2010:800)

1.3 Hur ska biblioteksplanen användas?

Biblioteksplanen gäller 2020-2024 och därefter ska en revidering av planen göras. 2022 ska en uppföljning och avstämning av planen göras. Biblioteksplanen ska vara ett levande dokument som tillsammans med andra styrdokument ska vara vägledande i biblioteksverksamheten och utveckling av denna. Biblioteksplanen är framtagen av Vadstena kommuns bibliotek som ansvarar för att genomföra och följa upp biblioteksplanen. Handlingsplaner som utgår från biblioteksplanen ska också upprättas för att säkerställa att målen uppfylls.

2. BIBLIOTEKSVERKSAMHET I VADSTENA

I Vadstena kommun finns två folkbibliotek, huvudbiblioteket i Vadstena och en biblioteksfilial i Borghamn. De tre kommunövergripande målen Växande Vadstena, Attraktiva Vadstena och Hållbara Vadstena är ledord också inom biblioteksverksamheten i Vadstena kommun.

Folkbiblioteket med sin demokratiska och öppna karaktär vänder sig till alla. Besökare i alla åldrar är välkomna och tas emot utifrån sina behov och önskemål. Biblioteken i Vadstena ska vara en inbjudande mötesplats, en plats för att stimulera fantasin samt att vidga och visa vägar till ny kunskap och bildning. Ett kvalitativt, aktuellt och allsidigt medieurval garanterar invånarnas möjlighet till en högre kunskapsnivå samt en fri och jämlik tillgång till information och upplevelser.

Biblioteket är en både fysisk och digital mötesplats. Här finns plats för det mänskliga mötet men också mötet med kulturen, med konst, kulturella upplevelser och berättelser. Biblioteket är en plats för att ta del av kunskap, debatt och samhällsinformation. Här kan människor utvecklas som individer och vara delaktiga i samhället.

Besökarna ges möjlighet att självständigt och aktivt söka, välja och kritiskt värdera information. Genom att tillgängliggöra kunskap, information och digital infrastruktur gratis, gör biblioteket det möjligt för alla att aktivt delta i den demokratiska processen.

I takt med att samhället blir allt mer digitaliserat behöver biblioteket ställa om för att besökare fortsatt ska kunna ta del av kultur, mediedebatter, dagsaktuell information och forskning. Biblioteket kan också fungera som ett stöd för människor att hitta rätt i och anpassa sig till ett mer digitalt samhälle. Biblioteket har en viktig funktion i att minska det digitala utanförskapet i samhället.

Enligt bibliotekslagen ska särskild uppmärksamhet ägnas åt barn och unga. Bibliotekslagen pekar också ut särskilt prioriterade målgrupper vilka är personer med funktionsvariationer samt de nationella minoriteterna och personer med annat modersmål än svenska. Biblioteket ska arbeta särskilt mot dessa prioriterade grupper.

2020 blir barnkonventionen lag i Sverige. Vadstena kommuns bibliotek ska värna barnets rätt till eget språk, kultur och identitet. Barn har även rätt att ta del av konst och kultur och rätt till eget skapande.

Litteraturen har en särskild ställning på Vadstena kommuns bibliotek. Läsning, skrivande och litteraturförmedling är en självklar del av bibliotekets verksamhet. Att få ta del av andra människors skapande, historia och kultur och själv ha möjlighet att uttrycka sig genom skrivande och annan kulturutövning kan skapa nya perspektiv och större förståelse för medmänniskor och det samhälle vi lever i. Biblioteket är en plats att växa och utvecklas på och litteraturen en del av utvecklingen av det demokratiska samhället.

Biblioteket är en lärande organisation. Fortbildning och kompetensutbildning för personalen genomförs kontinuerligt.

2.1 Samverkan

Biblioteket ska eftersträva samverkan på kommunal, regional och statlig nivå.

I Vadstena finns skolbibliotek på Sankt Persskolan, Katarinaskolan och Petrus Magni skola. Folkbiblioteket samverkar med skolorna genom att erbjuda skolbesök samt genom uppsökande läsfrämjande verksamhet.

Inom kommunen når folkbiblioteket även invånarna genom uppsökande verksamhet såsom boklädor till förskolorna, samarbete med äldre- och omsorgsverksamhet samt genom de minifilialer som idag finns på simhallen, Kulturskolan, Fritidscentrum och Vadstena folkhögskola. Biblioteket har även tillgång till en lådcykel vilket möjliggör en viss mobil verksamhet.

Vadstena folkbibliotek ingår, tillsammans med övriga folkbibliotek i Östergötland samt folkbiblioteket i Tranås, i det regionala bibliotekssamarbetet Götabiblioteken som samarbetar kring gemensamma bibliotekstjänster, katalog, bibliotekskort och webbsida. Bibliotekssamarbetet inom Götabiblioteken drivs av Regionbibliotek Östergötland som arbetar med frågor kring biblioteksutveckling och bidrar med kompetensutveckling för biblioteken i Östergötland. Inom Götabiblioteken finns flera nätverk och arbetsgrupper som arbetar med strategier för samarbetet, kunskapsspridning och omvärldsbevakning vilket blir ett stöd i arbetet på de lokala biblioteken. Vadstena bibliotek avser att använda sig av Götabibliotekens gemensamt framtagna Medieplan, läsluststrategi, MIK-strategi (MIK - Medie- och informationskunnsighet) och en kommande strategi för tillgänglighetsområdet. Vadstena bibliotek samverkar med Regionbibliotek Östergötland och de andra kommunerna i Östergötland för utveckling av biblioteksverksamheten.

Kungliga biblioteket är den nationella biblioteksmyndigheten. Kungliga biblioteket ska främja samverkan, utöva en nationell överblick över biblioteksverksamheten i landet, fördela bidrag och samla in statistik.

Kungliga biblioteket fick 2015 i uppdrag att ta fram en nationell biblioteksstrategi och ett förslag presenterades för regeringen våren 2019.

3 FEM FOKUSOMRÅDEN

Utifrån bibliotekslagen och utifrån Vadstenas kommuns specifika mål; Växande Vadstena, Attraktiva Vadstena och Hållbara Vadstena har fem fokusområden identifierats. Dessa fokusområden ringar in biblioteksverksamheten och ger en överblick över bibliotekets framtida mål.

3.1 Demokrati

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning (SFS 2013:801 § 2).

3.1.1 Mål för demokratiarbetet

Det ska vara lätt att besöka biblioteket, invånare i Vadstena kommun ska veta var biblioteket finns och vad biblioteket erbjuder. Här ska alla erbjudas likvärdiga möjligheter att ta del av bibliotekets medier, tjänster och det fysiska biblioteksrummet. Biblioteket ska vara en plats för att finna information för att invånare ska kunna delta i samhällsdebatten och för att förstå hur samhället fungerar. Biblioteket ska möjliggöra fri åsiktsbildning och yttrandefrihet och besökarna ska mötas av personal med kunskaper i informationssökning och källkritik. Biblioteket ska fungera som en fysisk och digital mötesplats där människor möter varandra såväl som kulturen. Det ska vara en inspirerande plats att utvecklas som person, att ta del av kultur och inspireras till eget kulturutövande. Biblioteket finns till för besökarna och deras behov. Med hjälp av samverkan med andra aktörer i samhället ska biblioteket nå ut till fler personer. Biblioteket ska arbeta för ett hållbart samhälle både demokratiskt och ekologiskt.

3.2 Läsfrämjandearbete

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla. (SFS 2013:801 § 2)

Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur. (SFS 2013:801 § 7).

3.2.1 Mål för det läsfrämjande arbetet

Litteraturutbudet på biblioteket ska ha en bredd som möjliggör för personer att ta del av både populärlitteratur och smalare litteratur, äldre och nyare litteratur. På biblioteket finns plats även för litteratur som är kontroversiell eller bryter normer. Biblioteket ska erbjuda läsinspiration och bidra till att besökare upplever läsning som något lustfyllt. Besökarna ska mötas av medarbetare med kompetens på litteraturområdet och biblioteket ska vara en plats där litteraturen lyfts fram, rekommenderas och problematiseras. Biblioteket ska erbjuda program och aktiviteter som stimulerar läsning och vilja att läsa och ska också uppmuntra och inspirera till eget berättande och skrivande.

3.3 Digital delaktighet

Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinbämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet (SFS 2013:801 § 7).

3.3.1 Mål för digital delaktighet

Biblioteket ska arbeta för att minska det digitala utanförskapet. Besökaren ska erbjudas utrustning för att ta del av digital information. Biblioteket ska erbjuda kunskaper som möjliggör för besökare att vara en del av det digitala samhället. Besökaren ska mötas av personal med kompetens för att utbilda, hjälpa och guida

besökare till att vara delaktiga i det digitala samhället. Biblioteket ska också följa med i utvecklingen när det kommer till kultur i digital form, exempelvis ljudböcker, e-böcker och spelfilm.

3.4 Barn och unga

Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar (SFS 2013:801 § 8).

3.4.1 Mål för arbetet med barn och unga

Alla beslut som tas och förändringar som görs i biblioteket, såväl i det fysiska biblioteksrummet som i verksamheten ska ta hänsyn till barnkonventionen. På biblioteket ska alla barn erbjudas likvärdiga möjligheter att ta del av bibliotekets medier, tjänster och det fysiska biblioteksrummet. Barn och ungas litteratur och kultur ska värderas lika högt som litteratur och kultur för vuxna. Barn och unga ska i hög grad få möjlighet att påverka verksamheten och utvecklingen av biblioteket och bibliotekets program och aktiviteter. De ska ha samma möjlighet att utvecklas, delta och respekteras som andra besökare. Barn och ungas kulturutövande ska tas på allvar och välkomnas på biblioteket. Biblioteket ska vara en plats där barn och unga ska finna läs- och berättarlust. En plats för kunskapsinhämtning, bildning och fritidsläsning. Mediebestånd riktat till barn och unga ska visa på kunskap, bredd och variation.

3.5 Tillgänglighet

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information (SFS 2018:801 § 4).

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på

- 1. de nationella minoritetsspråken,*
- 2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och*
- 3. lättläst svenska (SFS 2018:80 §5).*

3.5.1 Mål för tillgänglighetsarbetet

Bibliotekets lokaler ska vara tillgängliga för personer med olika typer av funktionsvariationer. Besökaren ska möta personal med god kompetens i att bemöta människor med olika typer av funktionsvariationer. Biblioteket ska erbjuda möjligheter för personer med funktionsvariationer att använda läshjälpmedel och anpassade medier. Besökaren ska mötas av personal med god kännedom om anpassade medier och läshjälpmedel. Biblioteket ska tillhandahålla litteratur på de fem minoritetsspråken. Biblioteket ska möjliggöra för personer med annat modersmål än svenska att kunna läsa på sitt modersmål. Besökaren ska mötas av personal med god kännedom om hur man tillhandahåller litteratur på andra språk än svenska. Biblioteket ska även tillhandahålla litteratur på lättläst svenska. Alla som besöker biblioteket ska ha möjlighet att hitta information och inspiration för att utvecklas som person och som samhällsmedborgare. Bibliotekets webbplats gotabiblioteken.se är en tillgänglighetsanpassad webbplats där bibliotekstjänster är tillgängliga dygnet runt.

4 SKOLBIBLIOTEK

Folkbibliotek och skolbibliotek är två skilda verksamheter både vad gäller uppdrag och målgrupp. Folkbibliotek har fokus på det icke-formella lärandet, medan skolbiblioteket ska fungera som en pedagogisk resurs för skolan och ska utformas och utvecklas av skolledare, skolbibliotekarie, lärare och elever utifrån den egna skolans behov och arbetssätt.

Enligt Skollagen 2010:800 är det rektorns ansvar att skolans arbetsmiljö utformas så att eleverna får tillgång till handledning, läromedel av god kvalitet och annat stöd för att själva kunna söka och utveckla kunskaper.

Skolbibliotekets verksamhet stärker elevernas språkliga och digitala färdigheter och bidrar till deras måluppfyllelse, utifrån skolans styrdokument. Ett nära samarbete mellan skolbibliotekarien och lärarna är av yttersta vikt för att detta ska uppnås. Elevernas språkliga färdigheter stärks genom läsfrämjande insatser och elevernas digitala färdigheter stärks genom insatser inom medie- och informationskunnighet (MIK).

Genom samverkan och samarbete kan båda biblioteksverksamheterna, folkbibliotek och skolbibliotek, bidra till utveckling i människors lärande både i och utanför skolan.